

Het Schotse bedrijf Coopon Carse kent vele links naar Nederland. In de eerste plaats vanwege eigenaar Wijnand Pon, maar ook via oud-bedrijfsleider Jan Vos. Huidig bedrijfsleider Alex Robertson licht het management toe in een verhaal doorspekt met liefde voor koeien.

Een klein beeld van een koe aan het begin van de oprit wijst de weg naar het melkveebedrijf. Hier betreden de laatste koeien de melkstal terwijl de ochtendnevel in de Schotse lucht blijft hangen. Zij vormen de staart van een stoet van 350 dieren die deze morgen hun ronde door de 28-stands roterende melkstal draaien. Drie uur lang melkt een medewerker drie keer per dag de veestapel die jaarrond een gemiddelde melkgift van 10.632 kg melk met 3,80 % vet en 3,22 % eiwit realiseert.

De productie is ver bovengemiddeld naar Schotse begrippen, behaald met een management dat dan ook enigszins afwijkt van de Schotse handelswijze. 'Op heel veel onderdelen van dit bedrijf is een Nederlandse invloed aanwezig', vertelt bedrijfsleider Alex Robertson. Hij be- stiert dagelijks Coopon Carse, het Schotse melkveebedrijf in de plaats Newton Stewart dat eigendom is van Wijnand Pon. Eén van Robertsons voorgangers is Jan Vos, die veertien jaar lang Coopon Carse runde alvorens de overstap naar

Koepon in Garnwerd te maken. Voor beslissingen op de lange termijn treedt Vos nog steeds als adviseur op, waardoor Nederlandse ideeën in het bedrijf verweven blijven.

In de veeverzorging blijkt Robertson al snel boer in hart en nieren. Iets vertellen over de bedrijfsvoering begint voor hem duidelijk bij het begin, de kalveropfok. Achter op het erf staan verschillende huisvestingsmogelijkheden: iglo's voor de kleinsten, kleine schuren met een overkapping voor de groepshuisvesting tot acht weken en plastic tunnels voor de oudere kalveren. Frisse huisvesting, met veel aparte compartimenten om ziekteoverdracht te beperken.

Kalveren in tunnels

Een week lang krijgen de kalveren tweemaal daags biest van hun moeder om vervolgens terug te gaan naar een rantsoen van 2,5 liter kunstmelk per dag. 'De kunstmelk krijgen ze één keer per dag, dat is voldoende. Vers water kunnen ze continu drinken en ze krijgen van begin

Alex Robertson: 'De koe die in het Verenigd Koninkrijk keuringen wint, overleeft niet in onze stallen'

af aan een kalvermix bijgevoerd', zegt Robertson. 'Vanwege de wisselende kwaliteit voeren we geen hooi aan de kalveren. Stro is veel constanter van kwaliteit.' In de witte tunnels staan de kalveren nieuwsgierig te kijken naar iedere bewe-

Groot-Brittannië

Hershelteig Coopon Lexvold Pietje, 85 punten, grazend naast Leadmandochter Coopon Lead Annley, 87 punten

ging die zich in de stal voordoet. Op het oormerk van het linkeroor is met stift een afkorting van de vadersnaam geschreven. De stal is gevuld met stierkalveren van Lucky Mike, Breakout, Dynasty en Kermit. Robertson is duidelijk in zijn toelichting: 'Van de gebruikte stieren is 98 procent afkomstig van Alta, dat

met scherpe dieren snijd je jezelf in de vingers.' Hij fokt kracht in de koeien met Lucky Mike en gebruikt Breakout als extra vet en eiwit nodig zijn. Lancelot zet hij in vanwege zijn goede index, maar dan alleen op koeien die goede benen en klauwen hebben.

Robertson is enthousiast over de koeien-

na niet toereikend, verklaart hij. Voor de bedrijfsleider is een koe van 1,45 tot 1,50 meter groot genoeg. Een koe met een open rib, een gezonde, vast aangehechte uier en sterke benen en klauwen ziet hij graag. 'Aan het eind van de dag willen we allemaal hetzelfde: een functionele koe die persistent is. De tijd dat we showkoeien op de gangbare bedrijven fokten is al lang voorbij.'

154.000 kg melk voor Ber

De stallen van Coopon Carse zijn misschien niet gevuld met showkoeien, toch liggen de exterieurscores ver boven het gemiddelde en ontbreekt het niet aan productietoppers. In totaal overschreden elf koeien de 100.000 kilogram melk, waarvan zes dieren nog op het bedrijf aanwezig zijn. De hoogste eer gaat naar Coopon Golden Ber 3 (v. Tri-Day Valiant Gold), die met 154.000 kilogram melk ook de tienduizend kilogram vet en eiwit behaalde. In de stal heeft Ber een plek tussen de vaarzen, zodat ze als oudere koe meer rust krijgt. Eind augustus kalfde ze opnieuw af, waarna ze haar veertiende lactatie in blakende gezondheid startte. Bers soepele bewegingen in het koppel verraden noch haar leeftijd noch haar status van topproducente. 'Ik vind het prettig om te merken dat er vooruitgang zit in de koeien, te weten dat we goed voor de koeien zorgen. De ideale

Hollandse stempel op Coopon

Alex Robertson: 'Als je blijft doorkruisen met scherp e dieren, snijd je jezelf in de vingers'

is logisch op dit bedrijf. Met dat pakket kan ik alle kanten op, maar af en toe kies ik een bijzondere andere stier uit. Op het moment is hij hier nog niet te krijgen, maar de Duitse stier Mascol wil ik graag gebruiken. Met die stier zouden we een Hershel en een Rudolph kunnen spoelen.'

Hoogtemaat ontoereikend

Waar de bedrijfsleider in zijn paringskeuze in ieder geval rekening mee houdt, is de macht die een dier voort moet brengen. 'Als je blijft doorkruisen

fokkerij waarin de functionele kenmerken de boventoon voeren. 'De koe die in het Verenigd Koninkrijk de keuring wint, overleeft niet in onze stallen. Dat type koe heeft veel individuele aandacht nodig met stroboxen en dergelijke, wat veel te veel tijd vraagt op ons bedrijf met zijn 350 koeien. Hier moeten ze gewoon in ligboxen kunnen.'

Op regionale keuringen zijn de Cooponkoeien wel aanwezig, maar Robertson lacht bij het idee dat hij met zijn koeien naar de nationale show zou gaan. Vooral de hoogtemaat van de dieren is bij lange

manier om dat de meten is het aantal dieren boven de 50.000 kilogram melk. Vorig jaar augustus waren dat 46 koeien, twee maanden geleden waren het er 52.' Eén van de koeien die in rap tempo deze elitegroep nadert is Coopon Lead Annley. Ruim twee maanden in haar derde lactatie geeft deze Leadmandochter 54 kg melk per dag. De voorgaande lactatie registreerde Annley in 305 dagen 12.723 kg melk met 3,77 % vet en 3,49 % eiwit.

Voeradvies van Malestein

Het rantsoen waarop de veestapel produceert heeft een brede samenstelling met gras, sojaschroot, raapschroot, maïs, bietenpulp en melasse. Wegens kostenbesparing mengt Robertson dit rantsoen van enkelvoudige voeders bij voorkeur op het eigen bedrijf. Afhankelijk van de inkooprijzen is Coopon aan voer nu 30 tot 45 euro per ton goedkoper uit.

Alhoewel de oudere koeien en de vaarzen voor de rust in het koppel in aparte groepen lopen, is het rantsoen voor alle dieren gelijk. Belangrijkste reden hiervoor is de besparing op arbeid. Vierhonderd melkgevende en droge koeien kunnen volgens Robertson met drie personen gemanaged worden, maar alleen door de arbeidstijd efficiënt te benutten.

Het uitbesteden van de ruwvoerwinning is niet aan de orde. Met een maaier voor en achter op de tractor kan één persoon het maaiwerk doen. Na drie keer schudden, wat een ongebruikelijke manier

van werken is in Schotland, gaat het gewas in de kuil. Het streven is een drogestofpercentage van 36. De precisie waarmee Robertson het kuilproces beschrijft, benadrukt de waarde die hij hieraan hecht: 'De meeste veehouders zien in kuilgras niet meer dan vulling voor de koeien. Terwijl juist de kwaliteit van het ruwvoer je budget voor de rest van het jaar bepaalt. Minder goed kuilgras betekent meer kosten aan krachtvoer en bijproducten.'

Voor verdere verfijning van het rantsoen is kort geleden het advies van de Nederlandse 'voedergoeroe' Aart Malestein ingeroepen. Robertson: 'Ik ben benieuwd of hij het redt om onze Schotse gehalten te verbeteren. We melken nu gemiddeld 3,80 procent vet en 3,20 procent eiwit. Met die gehalten krijgen we 27 eurocent. Voor de standaard melkprijs moeten de gehalten naar 4 procent vet en 3,25 procent eiwit. Dan is een liter 28 eurocent waard.'

Kortdurend biologisch avontuur

Het gesprek over de melkprijs maakt dat Robertson afdwaalt naar de uitbetaling van biologische melk. In 2000 lag de melkprijs voor biologische bedrijven op 44 cent per liter. Een opgestelde begroting gaf als conclusie dat Coopon Carse, ook bij een lager aangehouden melkprijs van 40 cent, rendabel biologisch kon werken. De overstap werd gemaakt, maar was slechts van korte duur. Na een jaar biologische bedrijfsvoering daalde

de opbrengstprijs naar 36 cent per liter, nog een jaar later naar 29 cent. Biologisch werd al snel minder logisch: Coopon Carse betaalde de subsidies terug en ging weer over op de gangbare veeteelt.

'Het kleine voordeel in opbrengstprijzen was onvoldoende om de extra kosten te dekken', aldus Robertson. 'Om onze productie te behalen is een hoge kwaliteit ruwvoer nodig. Dat is al lastig wanneer je zonder kunstmest werkt. Het aankopen van biologische bijproducten is te duur en zelf eiwitrijke gewassen verbouwen is in dit deel van Schotland niet te doen.'

Een toekomst in de biologische markt is afgeblazen en Coopon Carse zet nu in op schaalvergroting. De lage quotumkosten van negen cent per kg melk bij vier procent vet maken uitbreiden aantrekkelijk. 'De bedoeling is om door te groeien naar vijfhonderd koeien. Dat houdt wel in dat we alle vaarzen aan moeten houden. Maar al zijn ze minder goed, melk geven ze altijd.'

In de stal is te zien dat niet alle vervanging van eigen bedrijf komt, enkele koeien lopen met Nederlandse oormerken rond. 'Vorig jaar hebben we 84 gekalfde en ongekalvde vaarzen aangekocht, een deel daarvan komt uit Nederland. Meestal is dat helemaal niet onaantrekkelijk. Wanneer ik onze eigen opfok verkoop en voor vervanging dieren aankoop uit Nederland, dan zit daar een leuke marge tussen.'

Christel van Raay

